

Etelä-Karjalan maakuntaohjelma 2026–2029 osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS)

(erillinen kansilehti tulee)

Sisällysluettelo

Taustaa 1

Maakuntaohjelma osana maakunnan suunnittelujärjestelmää 1

 Etelä-Karjalan maakuntaohjelman 2026–2029 valmistelu 2

 Maakuntaohjelman sisältö 4

Maakuntaohjelman arviointi 7

 Osallistumis- ja arviointisuunnitelman tarkoitus 7

 Arvioinnin toteutusvaiheet ja alustava aikataulu 8

 Ympäristöselostuksen rakenne 10

Taustaa

Kunnanvaltuustokausittain yhteistyössä alueen sidosryhmien kanssa laadittava maakuntaohjelma kokoaa yhteen maakunnan aluekehittämiseen liittyvät tavoitteet ja niiden toimeenpanon. Maakuntaohjelman laadinnasta vastaa aluekehittämisviranomaisena Etelä-Karjalan liitto.

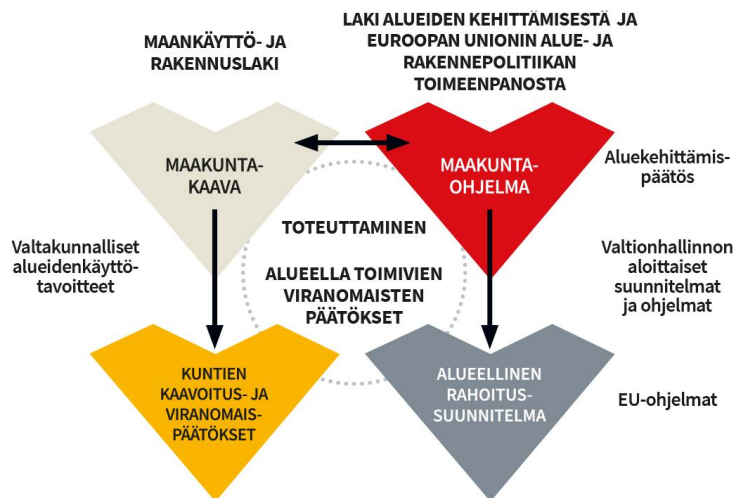
Maakuntahallitus käynnisti 28.10.2024 päätöksellään Etelä-Karjalan maakuntaohjelman 2026–2029 valmistelun. Valmisteltavan ohjelman hyväksyy maakuntavaltuusto. Maakuntaohjelmakokonaisuuteen sisältyy Etelä-Karjalan pitkän aikavälin strategia vuoteen 2040, jota maakuntaohjelmakausi edistää. Maakuntaohjelman yhteydessä laaditaan myös älykkään erikoistumisen strategia eli Etelä-Karjalan innovaatiostrategia, joka kokoaa EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelman toimeenpanon edellyttämät alueelliset tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiopanostukset.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa (OAS) kuvataan Etelä-Karjalan maakuntaohjelman 2026–2029 laatimisen osallistumis- ja arviointimenettelyt sekä ohjelman vaikutusten arviointiprosessi. Asiakirja sisältää maakuntaohjelman alustavan työsuunnitelman, joka täydentyy valmisteluprosessin aikana. Ensijainen viestintäkanava valmistelulle on Etelä-Karjalan liiton verkkosivusto.

Maakuntaohjelma osana maakunnan suunnittelujärjestelmää

Maakuntaohjelma on lakisääteinen aluekehittämisen suunnitteluasiakirja, joka kokoaa yhteen alueelliset kehittämistavoitteet neljäksi vuodeksi kerrallaan. Yhteiset tavoitteet ohjaavat alueen kehittämiseen vaikuttavaa viranomaistoimintaa ja alueellista

kehittämisrahoitusta.

Maakunnan suunnittelujärjestelmän kokonaisuus ja keskeinen sääntely.

Maakuntaohjelmasta säädetään laissa alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta 756/2021 (ns. ALKE-laki). Samassa laissa määritetään maakuntaohjelman asemasta ja velvoittavuudesta viranomaisten toiminnassa. Maakuntaohjelmasta säädetään lisäksi valtioneuvoston asetuksella alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta (ns. toimeenpanoasetuksella) 797/2021. Aluekehittämisestä vastaava valtiollinen viranomainen, työ- ja elinkeinoministeriö (TEM), voi antaa täydentävää ohjeistusta.

Maakuntaohjelman valmistelussa on noudattava lakia viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista 200/2005 (ns. SOVA-laki) ja hallintolakia 434/2003. Näihin perustuu avoin ja vuorovaikutteinen valmistelu sekä ohjelman vaikutusten arviointi eri näkökulmista. Etelä-Karjalassa SOVA-lain mukaista vaikutusten arviointia ohjaa sitä varten koolle kutsuttava SOVA-ryhmä, joka koostuu alueella toimivien viranomaisten ja muiden sidosryhmien sekä Etelä-Karjalan liiton asiantuntijoista.

Maakuntaohjelman valmistelussa hyödynnetään digitaalisia mahdollisuuksia sekä aineiston kokoamisessa, että tilaisuuksien ja vuorovaikutuksen järjestämisessä. Viranomaisen verkkosivut ovat hallintolain mukainen nähtäville asettamistapa ja kuulutettavan asiakirjan on oltava nähtävillä riittävä aika (hallintolaku 62 a§). Osallistumis- ja arviointisuunnitelma tulee olemaan nähtävillä sähköisesti Etelä-Karjalan liiton verkkosivuilla. Maakuntaohjelmaluonnos- ja sen ympäristöselostus asetetaan nähtäville lausuntopalvelu.fi -alustalla. Lausuntoaika on arviolta alkusyksystä 2025.

Etelä-Karjalan maakuntaohjelman 2026–2029 valmistelu

Maakuntaohjelman valmisteluprosessista vastaa Etelä-Karjalan liitto, joka toteuttaa ohjelman suunnittelun yhteistyössä muiden viranomaisten ja sidosryhmien kanssa. Etelä-Karjalan liitossa valmistelusta vastaa elinvoimapalvelut -yksikkö. Vastuuviranhaltija on elinvoimajohtaja Kirsi Vainio ja valmistelua koordinoi aluekehityspäällikkö Laura

Peuhkuri. Maakuntaohjelmavalmistelun taustaksi on tehty kuluva ohjelmakaudesta vertaisarviointi Kymenlaakson liiton kanssa. Arviointiraportti on käsitelty maakuntahallituksessa 28.10.2024 ja julkaistu kokouksen pöytäkirjan liitteenä. Maakuntaohjelmavalmistelusta on ollut asialistalla myös syyskuussa Etelä-Karjalan liiton kuntakierroksella, jossa käytiin keskustelut kaikkien maakunnan kuntien kanssa.

Maakuntaohjelmaan sisältyy aluekehittämislainsäädännön velvoittama pitkän aikavälin suunnitelma, maakuntastrategia. Tätä on pohjustettu vuonna 2019 toteutetun laajan skenaariotyön uudelleen arvioinnilla sekä Luotain-ennakointihankkeen kanssa 6.11.2024 yhteistyössä toteutetulla ”Miltä hyvä näyttää Etelä-Karjalassa 2040”-työpajalla, johon osallistui laaja joukko sidosryhmiä. Tulevaisuustyön tuloksia tullaan konkretisoimaan vielä liiton omana työnä ja Etelä-Karjalan tulevaisuusnäköalaa tullaan myös testaamaan eri alojen asiantuntijoilla. Tavoitteena on selkeyttää maakunnan visio ja strategia 2040 sellaiseksi, että sitä kohti voidaan rakentaa polkua maakuntaohjelmakausilla. Ennakointityöllä on tärkeä rooli myös muussa maakuntaohjelmatyössä.

Maakuntaohjelmapirosessin yhteydessä valmistellaan myös älykkään erikoistumisen strategia (innovaatiostrategia), joka tukee elinkeinoelämän uudistumista ja kehittämisrahoituksen kohdentamista aluelähtöisellä ja vaikuttavalla tavalla. Älykkään erikoistumisen strategian mukaisuus on osin velvoittavaa alue- ja rakennepolitiikan ohjelman ”Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027” rahoituksen kohdentamisessa. Kuluva maakuntaohjelmakaudella Etelä-Karjalan älykkään erikoistumisen strategian sisällöt löytyvät kokonaisuudessaan maakuntaohjelmasta. EU-rahoituskauden vaihtumiseen kesken maakuntaohjelmakauden 2026–2029 varaudutaan siten, että maakuntaohjelmaan sisällytetään keskeiset älykkään erikoistumisen strategian tavoitteet. Laajempi sisältö kootaan kuitenkin erilliseksi, itsenäiseksi kokonaisuudeksi, jotta sitä voidaan tarvittaessa päivittää avaamatta koko maakuntaohjelmaa muutoksille.

Maakuntaohjelman valmistelulle kansallisen viitekehyksen antaa [valtion aluekehittämispäätös 2024-2027 ”Uudistuvat ja hyvinvoivat alueet”](#), jonka painopisteet ovat:

- Kestävä elinvoima ja investoinnit
- Hyvinvoiva väestö ja yhteisöt
- Vetovoimainen elinympäristö ja monimuotoinen luonto

Kokonaisturvallisuus, kansainvälisyys sekä aluelähtöisyys ovat läpileikkaavia näkökulmia. Aluekehityksen ja painopisteiden kehittämisen edellytyksiksi on tunnistettu: alueiden saavutettavuus, työvoiman saatavuus ja työllisyys sekä osaaminen.

Etelä-Karjalan maakunnassa ohjelmakautta 2021–2025 on leimannut poikkeuksellisen voimakas toimintaympäristön muutos. Tämä on tehnyt tarpeelliseksi suunnitelmien tarkistamisen ja uudelleen orientoimisen. Poikkeuksellisesti myös maakuntaohjelma päivitettiin kesken kauden. Rinnan maakuntaohjelman 2026–2029 valmistelun on maakunnan tuleviin suuntiin ja mahdollisuuksiin liittyen käynnissä myös muita koko aluetta koskevia suunnitteluprosesseja. Näistä mainittakoon Itäisen Suomen ohjelmatyö, joka valmistunee vuodenvaihteessa 2024/2025, Työ- ja elinkeinoministeriön koordinoima ns. TSI-hanke ”Transition Strategy for Eastern and South Eastern Finland’s Border Regions and Areas”, jossa konsulttina toimii OECD sekä ESPON-tutkimushanke CHANEBO ”Challenges at EU’s North-Eastern Borders”. Näihin valmisteluprosesseihin on

osallistunut myös maakunnan sidosryhmiä ja työtä tullaan hyödyntämään maakuntaohjelman valmistelussa.

Toimintaympäristön haasteellisen ennakoitavuuden ohella erilaiset rakenteisiin ja organisoitumiseen liittyvät muutokset tulevat leimaamaan myös alkavaa ohjelmakautta. Hyvinvointialueet aloittivat toimintansa vuoden 2023 alusta. Toiminta on vasta vakiintumassa, kun etenkin taloudelliset reunaehdot niitä koettelevat lähes poikkeuksetta. Vuoden 2025 alusta vastuu työvoimapalveluista siirtyy valtiolta kunnille, ns. TE-uudistus. Muutos on merkittävä ja on vaatinut tiivistä valmistelua monella taholla. Etelä-Karjalassa hyvinvointialue (EKHVA) on maakunnan laajuinen ja myös TE-palveluita tullaan jatkossa tuottamaan maakunnallisella mallilla Lappeenrannan kaupungin toimiessa isäntäkuntana. Molempien muutosten taustalla on jo pidempiaikaista rakenteellista ja temaattista yhteistoimintaa, mikä helpottaa uudistusten läpiviemistä. Etelä-Karjalan työllisyyden ja osaamisen ekosysteemi on rakentumassa. Samaan aikaan kuntien ja muiden alueen toimijoiden toimintaa haastavat kasvavat taloudelliset paineet, mikä tullaan toimintaympäristötekijänä huomioimaan maakuntaohjelman valmistelussa.

Valtion aluehallinnon uudistus on valmistelussa. Kyseessä on monialainen uudistus, jossa on rajapintoja myös maakuntien tehtäviin, maakuntaohjelman suunnitteluun ja toimeenpanoon. Nykyisten ELY-keskusten tehtäviin tulee muutoksia ja niistä tulee jatkossa elinvoimakeskuksia, jotka rakentuvat nykyisten monialaisten elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten varaan. Alustavasti Kaakkois-Suomen ELY-alue säilyisi ennallaan ja alueen elinvoimakeskus palvelisi Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson maakuntia. Elinvoimakeskuksen strategiatyö tulee olemaan maakuntaohjelman suunnittelun kannalta tärkeä prosessi.

Maakuntaohjelman sisältö

Toimeenpanoasetuksessa (797/2021 §14) kuvataan maakuntaohjelman sisältöä. Aluekehittämisen tavoitteiden ja niiden toimeenpanon määrittelemiseksi maakuntaohjelman tulee sisältää ainakin seuraavat asiat: 1) arvio maakunnan ja sen osien, erityisesti saaristo-, maaseutu- ja kaupunkialueiden kehittämisen tarpeista ja mahdollisuuksista, perustuen maakunnan liiton ja muiden aluekehittämiseen osallistuvien tahojen yhteiseen ennakoitavuuteen; 2) arvio edellisen maakuntaohjelman sekä maakunnassa toteutettujen muiden ohjelmien vaikuttavuudesta; 3) kehittämisen tavoitteet ja painopisteet sekä niiden toteuttamiseksi laadittavat keskeiset suunnitelmat ja yhteistyösopimukset sekä kuvaus kehittämistoimien yhteensovittamisesta ja niiden toteuttamisen yhteistyöstä; 4) ohjelman toteutumisen ja vaikuttavuuden seurantaan varten tarvittavat määrälliset ja laadulliset mittarit; 5) suunnitelma ohjelman rahoituksesta sisältäen arvion valtion, Euroopan unionin, kuntien ja muiden julkisyhteisöjen rahoituksesta; sekä 6) kuvaus maakuntaohjelman valmistelusta ja siihen osallistuneista tahoista.

Etelä-Karjalan maakuntaohjelman 2026–2029 nykytilaosio eli kuvaus lähtötilanteesta rakentuu pääosin vuoden 2024 aluekehittämisen tilanne- ja kehityskuvan aineistolle, joka osin päivittyy valmistelun kuluessa. Tilanne- ja kehityskuvavalmisteluun sisältyy ennakoinnin näkökulma vuoden ja viiden vuoden kehityskuvan muodossa. Viiden vuoden kehityskuva ulottuu jo tulevan maakuntaohjelmakauden loppuun. Näkökulma

on trendin jatkumo olemassa olevalla tiedolla ja oletuksilla. Tilannekuvan tulevaisuusnäkökulma voidaan ajatella myös kehityskuvana, mikäli vaikuttavia ja trendiä muuttavia toimia ei toteuteta eli siitä voi muodostua maakuntaohjelmalle ns. ”nollavaihtoehto”, johon vaikutusten arvioinnissa voidaan peilata.

- Maakuntaohjelmatyössä pyritään linjaamaan seuraavien vuosien yhteisistä panostuksista mm. seuraaviin kokonaisuuksiin:
- Miten tuemme Etelä-Karjalassa asuvien osallisuutta ja hyvinvointia sekä koulutus- ja työmahdollisuuksia?
- Miten houkuttelemme alueelle uusia asukkaita Suomesta ja ulkomailta?
- Miten edistämme yritysten uudistumista ja uutta yrittäjyyttä?
- Mitä tarvitaan, jotta Etelä-Karjalaan sijoittuisi uutta taloudellista toimintaa ja investointeja eri toimialoille?
- Miten mahdollistamme kestävän elämäntavan ja luontoarvojen sekä muiden tavoitteiden yhteensovittamisen?
- Miten varmistamme maakunnan saavutettavuuden ja riittävän infran?
- Millä tutkimus-, kehittämis- ja innovaatio (TKI) panostuksilla tuemme maakunnan tavoiteltavaa kehitystä?
- Mitä edellytetään, jotta saavutamme Etelä-Karjalan hiilineutraalisuuden vuoteen 2030 mennessä?
- Miten tuotamme Etelä-Karjalan vahvuuksiin perustuen maakunnalle veto-, pito- ja lumovoimaa?

Teemoja, jotka sisältyvät nykyiseen (2021-2025) maakuntaohjelmaan ja ovat edelleen ajankohtaisia Etelä-Karjalassa: Toimivat hyvinvointi- ja terveyspalvelut, väestön hyvinvoinnin monialainen edistäminen, monipuolinen ja kasvava elinkeinoelämä, vihreän siirtymän investoinnit – erityisesti bio- ja kiertotalous sekä vihreä sähköistyminen, laadukas koulutus ja TKI-toiminta, kansainvälisten opiskelijoiden ja osaajien sitouttaminen maakuntaan, matkailu- ja kulttuuritarjonnan kehittäminen ja vahvistaminen sekä maakunnan saavutettavuuden varmistaminen huomioiden logistiset muutokset ja raja-alueen rajoitukset puhelin- ja tietoverkoille.

Älykkään erikoistumisen strategian päivitysprosessi sisältää osana maakuntaohjelman laadintaa ajantasaisen analyysin maakunnan innovaatiotoiminnan haasteista ja innovaatioiden leviämisen pullonkauloista, kuvauksen strategian seurannasta sekä kuvauksen yrittäjyyttä edistävän prosessin tehokkaasta toiminnasta. Lisäksi tarkastellaan toimia maakunnan tutkimus- ja innovaatiojärjestelmän parantamiseksi, elinvoimaelämän uudistumisen tukemiseksi ja kansainvälisen yhteistyön edistämiseksi älykkään erikoistumisen painopistealoilla.

Maakuntaohjelmaproessin keskeisiä osallisia ovat:

- viranomaiset, kuten Etelä-Karjalan kunnat ja valtiolliset alueviranomaiset sekä kehittämisrahoitusta hallinnoivat ja välittävät tahot
- muut alueelliset ja valtiolliset toimijat, jotka vaikuttavat maakunnan elinympäristöön ja kehittämiseen, kuten hyvinvointialue, työllisyysalue ja erilaiset turvallisuusviranomaiset sekä muut maakuntien liitot
- tutkimus- ja koulutusorganisaatiot ml. vapaa sivistystyö
- elinkeinoelämä ja erilaiset toimialojen järjestöt- ja verkostot sekä kehittämissyhtiöt

- järjestöt ja yhdistykset, jotka toimivat ja joiden toiminta vaikuttaa maakuntaan, kansalaisyhteiskunta
- paikallisyhteisöt ja maakunnan asukkaat

Aiemmalla maakuntaohjelmakaudella valmisteluun osallistui eri tavoin yli 60 eri organisaation edustajia sekä lisäksi yksityishenkilöitä. Valmisteluun osallistuvat myös maakunnan lakisääteiset toimielimet, kuten maakunnan yhteistyöryhmä (MYR) ja sen sihteeristö (MYRS). Kunnanvaltuustokauden vaihduttua uusi maakuntavaltuusto perehdytetään maakuntaohjelmajärjestelmän valmistelun aikana.

Etelä-Karjalassa ei ole maakuntaohjelmakaudella 2022–2025 erikseen laadittu maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelmaa, eikä sellaista alustavasti suunnitella tulevalle kaudellekaan. Jatkuvalle seurannalle pyritään saamaan ajantasaista tietoa maakuntaohjelman toimeenpanosta, mikä mahdollistaa myös toimenpiteiden tarkentamisen ohjelmakauden kuluessa. Tämä tulee olemaan tärkeää myös, koska EU-rahoituskausi vaihtuu ohjelman kuluessa ja EU-rahoituksella on merkittävä rooli ohjelman tavoitteiden toimeenpanon välineistössä.

Etelä-Karjalassa panostetaan vuorovaikutteiseen valmisteluprosessiin. Maakuntaohjelmavalmisteluun sisällytetään kyselyjä, työpajoja, valmistelu- ja arviointikokouksia, laajempia yleisötilaisuuksia. Valmistelussa hyödynnetään erillisten tilaisuuksien ohella myös monia maakunnallisia verkostoja ja työryhmiä, jotka kokoontuvat säännöllisesti. Ohjelmavalmistelussa tullaan myös kohdentamaan erityisiä toimia sellaisiin ryhmiin, jotka ovat maakunnan tulevaisuuden kannalta tärkeitä, mutta jääneet vähemmälle huomiolle. Tällaisiksi on tunnistettu nuoret sekä maahanmuuttajat. Tilaisuudet toteutetaan etä- ja läsnäolotilaisuuksina. Tiedon kokoaminen ja sijoittaminen eri teemakokonaisuuksiin painottuneet etätilaisuuksiin. Sisällön arviointiin ja valintaan liittyvä toiminta toteutetaan ainakin osin läsnäolotilaisuutena. Valmistelusta viestitään Etelä-Karjalan liiton eri viestintäkanavissa mahdollistaen monipuolisen osallistumisen prosessin eri vaiheisiin.

Maakuntaohjelmavalmistelu aikataulukko

Syyskuu 2024:

Edellisen maakuntaohjelman arvioinnin valmistuminen ja siitä oppiminen. (8-10/2024)

- Valmisteluprosessin suunnittelun käynnistäminen (10/2024)
- Ennakointi- ja tulevaisuustyö eKarjala 2040 vision tarkentamiseksi. (11-12/2024)
- Osallistumis- ja arviointisuunnitelman (OAS) valmistelu ja asettaminen nähtäville. (11-12/2024)

Kevät 2025:

- Osallistumis- ja arviointisuunnitelman hyväksyminen (1/2025).
- Tulevaisuusosion tarkentaminen ja testaaminen sidosryhmillä (1–3/2025)
- Teemavalmistelu tarkempi suunnittelu ja toteutus ml. älykäs erikoistuminen (1–5/2025)
- Maakuntaohjelman valintojen priorisointi ja tarkentaminen (5–6/2025)
- Maakuntaohjelman arvioinnin toteutus (2–6/2025)

Syksy 2025:

- Maakuntaohjelman, älykkään erikoistumisen strategian ja ympäristöselostuksen viimeistely (7–8/2025)
- Nähtäville asettaminen (9–10/2025)
- Toimielinkäsittelyt (10–12/2025)
- Maakuntaohjelman hyväksyminen.

Maakuntaohjelman arviointi

Osallistumis- ja arviointisuunnitelman tarkoitus

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma kuvaa Etelä-Karjalan maakuntaohjelman 2026–2029 valmistelun osallistumis- ja vuorovaikutusmenettelyjä sekä suunnitelmaa vaikutusten arvioinnin toteuttamiseksi. Sen tarkoituksena on antaa maakuntaohjelmasta kiinnostuneille tietoa työn vaiheista ja aikataulusta sekä vaikutusmahdollisuuksista.

Maakuntaohjelma on SOVA-lain mukainen ympäristöarviointia edellyttävä ohjelma, koska kyse on “aluekehitystä varten laadittavasta suunnitelmasta tai ohjelmasta, joka luo puitteet hankkeiden lupa- tai hyväksymispäätöksille” (4§). SOVA-lain mukaan viranomaisella on velvollisuus selvittää ja arvioida valmistelemiensä suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutukset. Laissa ympäristövaikutuksella tarkoitetaan suunnitelman tai ohjelman välitöntä tai välillistä vaikutusta 1) ihmisten terveyteen, elinoloihin, viihtyvyyteen tai 2) maaperään, vesiin, ilmaan, ilmastoon, kasvillisuuteen, eliöihin tai luonnon monimuotoisuuteen, 3) yhdyskuntarakenteeseen, rakennettuun ympäristöön, maisemaan, kaupunkikuvaan ja kulttuuriperintöön tai 4) luonnonvarojen hyödyntämiseen. Vaikutukset voivat liittyä myös edellä mainittujen väliseen vuorovaikutukseen. TEM on ohjeistanut maakuntaohjelman valmistelussa myös kiinnittämään erityistä huomioita ohjelman sukupuolivaikutusten arviointiin, mihin on saatavilla ohjeistusta Terveyden- ja hyvinvoinnin laitokselta.

SOVA-laki mahdollistaa erilaisten ympäristönäkökohtien aiempaa paremman huomioon ottamisen jo suunnitelmien ja ohjelmien valmistelun alkuvaiheessa. Se lisää tiedonsaantia viranomaisten suunnitelmista ja mahdollisuuksia osallistua niiden valmisteluun. SOVA-laki antaa kansalaisille mahdollisuuden vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon. Jokainen prosessin osallinen on oikeutettu saamaan tietoa ja lausumaan mielipiteensä suunnitelman tavoitteista ja sisällöstä. SOVA-lain mukainen ohjelman ympäristövaikutusten arviointi tähtää parhaan mahdollisen ratkaisuvaihtoehdon löytämiseen ja mahdollisten haittavaikutusten lieventämiseen.

SOVA-lain mukaisesti osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan sisällytetään muun muassa:

- mitä suunnitellaan ja millä aikataululla,
- ketkä ovat keskeisiä osallisia,
- miten ohjelman vaikutukset arvioidaan,
- miten ja milloin osalliset saavat tietoa ohjelmasta,
- missä vaiheissa ja miten osalliset voivat esittää mielipiteensä,
- miten vuorovaikutusta järjestetään sekä

- tieto siitä, mistä saa osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa sekä maakuntaohjelman valmistelua koskevia lisätietoja.

Maakuntaohjelman työsuunnitelmaa täydennetään ja tarkennetaan valmisteluprosessin kuluessa. Suunnittelun kuluessa tapahtunut osallistuminen ja vuorovaikutus dokumentoidaan tarkemmin maakuntaohjelman valmistelun yhteydessä.

Arvioinnin toteutusvaiheet ja alustava aikataulu

Maakuntaohjelman ympäristövaikutusten arviointi koostuu seuraavista vaiheista sekä niiden yhteydessä toteutettavista osatehtävistä.

1) Arviointiprosessin suunnitteluvaihe 10/2024–2/2025

Tavoitteet:

Suunnitteluvaiheessa laaditaan osallistumis- ja arviointisuunnitelma. Suunnitteluvaiheen tarkoitus on tukea varsinaista arvioinnin toteutusta sekä parantaa arvioinnin ja maakuntaohjelman valmistelun integrointia.

Toimenpiteet:

- Analysoidaan suunnittelutilanne ja asetetaan arvioinnin tavoitteet.
- Valmistellaan arvioinnin organisointi ja sen käytännön toteutus.
- Maakuntahallitus päättää osallistumis- ja arviointisuunnitelmaluonnoksen nähtäville asettamisesta 16.12.2024.
- Yleisölle annetaan nähtävillä olon ajan mahdollisuus saada tietoja maakuntaohjelman ja ympäristöselostuksen aiotusta sisällöstä, lähtökohdista, tavoitteista ja valmistelusta sekä esittää mielipiteensä asiasta. OAS on nähtävillä 17.12.2024–15.1.2025 Etelä-Karjalan liiton internet-sivuilla 30 päivän ajan, mistä tiedotetaan liiton sosiaalisessa mediassa ja verkkosivustolla.
- Maakuntahallitus käsittelee 27.1.2025 OAS:sta saadun palautteen ja hyväksyy lopullisen osallistumis- ja arviointisuunnitelman.

2) Varsinainen arviointivaihe 2–10/2025

Tavoitteet:

Vaikutusten arviointi tapahtuu maakuntaohjelman laatimisprosessin yhteydessä. Tavoitteena on avoin ja tiivis vuorovaikutus maakunnassa asuvien ja toimivien kanssa. Eri tahojen asiantuntemuksen hyödyntäminen ja sitoutuminen ohjelman toteuttamiseen tapahtuu pääosin laadintaprosessiin osallistumisen kautta. Prosessi palvelee siten ohjelman hyväksymistä, toteutusta ja seurantaa. Aiemman ohjelman arvioinnissa on todettu, että laadukas osallistaminen sitouttaa myös ohjelman toteuttamiseen koetun omistajuuden kautta.

Toimenpiteet:

- Määritetään arvioinnin kohteet
- Selvitetään vaikutukset.
- Järjestetään tarvittava vuorovaikutus.

- Perustetaan SOVA-ryhmä vastamaan ympäristöhaasteiden kartoituksesta sekä maakuntaohjelman alustavien sisältöjen ympäristövaikutusten arvioinnista.
- Valmistellaan luonnos maakuntaohjelmaksi, sitä täydentävä innovaatiostrategia ja maakuntaohjelman ympäristöselostus (valmis 9/2025)
- Kuullaan ympäristöselostuksesta sekä maakuntaohjelman ja älykkään erikoistumisen strategian (innovaatiostrategia) luonnoksesta viranomaisia ja yleisöä.

3) Maakuntaohjelman ja arvioinnin hyväksymisvaihe 10–12/2025

Tavoitteet:

Tavoitteena on, että maakuntaohjelma, innovaatiostrategia ja ympäristöselostus hyväksytään maakuntavaltuustossa loppuvuodesta 2025.

Toimenpiteet:

- SOVA-ryhmä käsittelee maakuntaohjelmaluonnoksen ja ympäristöselostuksen sekä niistä saadut lausunnot.
- Maakuntahallitus käsittelee saadut lausunnot ja hyväksyy niiden pohjalta laaditun ehdotuksen maakuntaohjelmaksi ja sitä täydentäväksi innovaatiostrategiaksi. Hallituksen käsittelyistä ilmoitetaan tiedotusvälineille sekä liiton internet-sivuilla ja sosiaalisessa mediassa.
- Maakuntavaltuusto hyväksyy maakuntaohjelman ja sitä täydentävän innovaatiostrategian sekä ympäristöselostuksen.
- Tiedotetaan maakuntaohjelman ja innovaatiostrategian hyväksymisestä.
- Lähetetään maakuntaohjelman hyväksymispäätös Kaakkois-Suomen ELY-keskukselle (tai tulevalle elinvoimakeskukselle) sekä kunnille ja viranomaisille, joiden kanssa maakuntaohjelmaprosessin aikana on neuvoteltu tai joilta on saatu lausunto. Hyväksymispäätös ja maakuntaohjelma ympäristöselostuksineen sekä innovaatiostrategia ovat nähtävillä Etelä-Karjalan liiton internet-sivuilla.

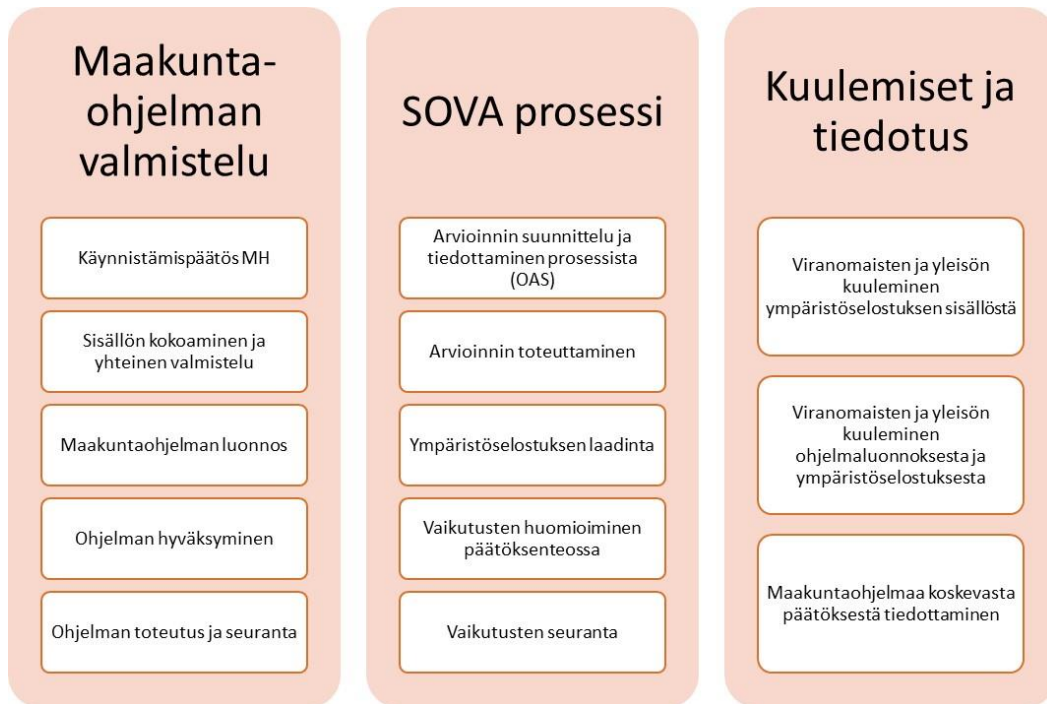
4) Maakuntaohjelman ympäristövaikutusten seuranta 2026–

Tavoitteet:

Ohjelman ympäristövaikutuksia seurataan maakuntaohjelman muun toteutumisseurannan yhteydessä.

Toimenpiteet:

- Seurataan maakuntaohjelman toteuttamisesta aiheutuvia ympäristövaikutuksia ympäristöhaittojen ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi.
- Seuranta perustuu valittuihin indikaattoreihin
- Seuranta toteutetaan yhteistyössä maakunnallisten toimielinten kanssa.

Ympäristöselostuksen rakenne

Ympäristöselostuksen alkuun sijoittuu johdanto, jossa kerrotaan lyhyesti arvioitavana olevasta ohjelmasta sekä arvioinnin säädöspohjasta. Loppuun laaditaan yhteenveto.

Ympäristöarvioinnin toteutuksesta kertovassa osiossa kuvataan arvioinnin prosessi, sen keskeiset vaiheet ja osallistuneet tahot. Etelä-Karjalan maakuntaohjelman arviointiprosessissa viranomaisten ja arvioinnin kannalta keskeisten sidosryhmien vuoropuhelu on jatkuvaa ns. SOVA-ryhmän työn muodossa. SOVA-ryhmään kutsutaan keskeisiin arviointinäkökulmiin liittyviä viranomaisia ja sidosryhmiä. Varsinaisesta arviointityöstä vastaa vastuuviranomainen eli Etelä-Karjalan liitto.

Maakuntaohjelman valmisteluprosessi -osiossa kerrotaan, miten ja ketkä ohjelmaa ovat valmistelleet, miten kuulemiset on järjestetty ja osallistuminen valmisteluun on toteutunut ja miten ohjelmaa on käsitelty eri toimielimissä. Samassa kokonaisuudessa kerrotaan myös maakuntaohjelman keskeiset tavoitteet sekä sen suhteesta muihin ohjelmiin.

Etelä-Karjalan nykytilan kuvaus kertoo maakuntaohjelman lähtötilanteesta vallitsevasta ympäristöstä, johon ohjelma mahdollisesti vaikuttaa eri tavoin. Nykytilaosio kattaa luonnonympäristön, asuinolot ja yhdyskuntarakenteen, kulttuuriympäristön ja elinkeinot sekä aluetalouden. Osion sisältö koordinoidaan maakuntaohjelman kanssa, joka sisältää myös nykytilan kuvausta. Osiossa kuvataan mm. vallitsevaa maankäyttöä, erilaisia luonnonympäristöjä, ilmastoon ja ilmastomuutokseen sekä luonnon monimuotoisuuteen liittyvää tilannetta, väestörakennetta ja asutusta alueella, olosuhteita virkistykseen ja ulkoiluun, jätehuoltoon ja kiertotaloutta, liikennejärjestelmää vaikutuksineen, kulttuuriympäristöä ja yhteisöjä, elinkeinorakennetta ja sen muutospainetta sekä alueelle tyypillisiä ja kehittyviä toimialoja.

Arvioinnin näkökulmia (viitekehys aiemman ohjelmakauden ympäristöselostuksesta)

Vaikutusten arvioinnissa toteutetaan monialaisen kestävyuden periaatetta huomioiden sosiaalinen, taloudellinen, ympäristöllinen ja kulttuurillinen näkökulma. Maakuntaohjelman luonteen takia arviointi on melko yleispiirteistä ja siinä pyritään tunnistamaan keskeiset kokonaisuudet, joiden vaikutukset voivat olla merkittävimpiä.

Ympäristöselostukseen sisältyy seurannan näkökulma, jossa arvioidaan maakuntaohjelman toteutuksen aikaisia vaikutuksia. Etelä-Karjalan maakuntaohjelmaprosessin vaikutusten arvioinnissa on jatkuvan arvioinnin näkökulma, jossa viranomaisille annetaan siihen välineitä mm. kriteeristön muodossa. Hankkeiden rahoittajia sitovat myös ohjelmaan liittyvät velvoitteet vaikutusten arvioinnista, mitkä yleensä tukevat alueellisten kriteerien toteutusta.

Lisätietoja antavat:

Laura Peuhkuri
Aluekehityspäällikkö
puh. +358 40 631 5970
laura.peuhkuri@ekarjala.fi

Kirsi Vainio
Elinvoimajohtaja
puh. +358 40 637 3616
kirsi.vainio@ekarjala.fi

<http://www.ekarjala.fi/liitto/>